

ZOHAR'DAN SEÇMELER

Derleyen: Arzu Cengil

Zohar ya da tam söylenişyle Sefer HaZohar yani Işımanın Kitabı, Yahudi İrfanı olan Kabbalah'ın en temel kitabıdır. Eğer mistisizm kendi bilgeliği, yoğunluğu ve dirimli haliyle bir din olarak kabul edilirse, Zohar'da kapsanan ve öğretilen Yahudi İrfanı da Yahudiliğin en yoğun ve dirimli halidir.

Ağırlıkla toplamına TaNaKh dediğimiz biblikal metinler yani Ta→Torah, Na→Neviim (Nebiler) ve Kh→Ketuvim (Kitaplar) üzerine mistik ve sembolik yorumlardan oluşan Zohar'ın ilgilendiği başlıca konular yaratılışın gizemi, tanrısal nitelikler, salih amellerin önemi, günah problemi, öteki dünya, biblikal kişiliklerin tipolojik özellikleri ve hangi sembolik anlamı açığa vurdukları gibi sorgulamalardır. Sorgulamalar diyorum, zira Zohar metinleri, Rabbi Şimon Bar Yohai ile çağdaşı Yahudi mistikler arasında geçen konuşmalar biçimindedir. Büyük bir mistiğin, zamanında Dünyanın Babası diye çağrılan Rabbi Akiva'nın en sevdiği öğrencisidir Şimon Bar Yohai. Talmud'da, 1.yüzyılda yaşamış olan Bar Yohai ve içlerinde oğlunun da bulunduğu bir grup Rabbinin –Rabbi Akiva'nın katledilmesinin ardından- Roma zulmünden kaçarken İsrail'de Pequin'deki bir mağarada 13 yıl gizlendiklerine ve burada kaldıkları süre zarfında gizemler üzerine düşündüklerine dair bir hikâyeye anlatılır. Her biri Yaşam Ağacını oluşturan ve Hikmet, Güzellik, Merhamet gibi tanrısal nitelikler demek olan bir sefiranın bizatihi dışavurumu olan bu mistikler konular üzerine ait oldukları sefiranın zevkine göre kelâm eder ve problemleri kendi açlarından sorgularlar. Hikâyeye göre, mağarada geçirdikleri bu süre içinde Tanrı, Torah ve evren üzerine metaforlar ve sembollerle yüklü bu tefekkürleri Rabbi Bar Yohai öğrencisi Rabbi Abba'ya aktararak, yazdırmış ve bu yazılar Zohar'ı oluşturmuştur.

Aslında bir bilenle okunması gereken ve tamamen sembolik bir dille konuşan bu kitaptan alıntılar çevirmek ne kadar doğru ve anlaşılır olabilir, bu gerçekten bir tartışma konusu. Ancak yoğun istekler üzerine bir deneme sunalım istedik. Aşağıda, ilgilenezlere bir fikir vermesi ve içeriğine bir örnek olması için Zohar'dan kısa alıntıları yorumları ile beraber sunuyoruz.

Kilitli Olan ve Açılmış Olan

Yaratılış süreci boyunca, tinsel güçler kâinatın ve ilâhi dünyaların doğumunu ateşlemek ve yürütmek üzere açıldılar. İşte Zohar bu güçlerin zincirlerinden kurtulma yolunu anlatırken, biz de kendi içimizdeki aynı tinsel güçlerin kilitlerini açma kuvvetini ediniriz.

Bu bölüm aynı zamanda Bereşit (başlangıç) sözcüğü ile ilgili bir başka gizemi daha açar. Bereşit sözcüğü parçalandığında iki sözcük açığa çıkar. 'Bara' ve 'Şit' sözcükleri ki manası 'yaratılmış altı'dır. Ve altı sefirahdan eş deyişle altı boyuttan meydana gelen 'Zeir Anpin'in tinsel âlemine işaret eder. Bu altı boyut (Hesed, Gevurah, Tiferet, Netzah, Hod ve Yesod) sıkıştırılıp, Zeir Anpin adlı bir âleme kilitlenmiştir.

Kadim Kabalistlerin gerçekliğin on boyutta var olduğunu ve bu on boyutun altısının bir olarak (bir boyuta sıkışarak) birleştiğini söylemelerinden yaklaşık 2000 yıl sonra tamamen ayrı bir alanda, fizik alanında çalışan modern fizikçiler de aynı sonuca ulaştılar. Bu bağlamda 'süpersicim teorisini' geliştirdiler. Süpersicim teorisinin ortaya çıkmasıyla birlikte modern fizik Zohar'da anlatılanı andıran bir gerçeklik modelini açıkladı. Bu teoriye göre, evren titreşen sicimlerin bir senfonisiydi. Sicimler on boyutlu bir uzay-zamanda hareket ettikleri sırada, genel görelilik kuramına göre, onları çevreleyen uzay-zamanı eğriyorlardı. Bilime göre bu sicimler küçük spirallerdi. Sicim spirallerinin farklı titreşimleri farklı madde partikülleri yaratıyordu; tıpkı bir gitarın tellerinin farklı titreşmesinden farklı müzik notalarının yaratılması gibi. Zohar dizelerinde tüm maddeyi biçimlendiren enerji spirallerinden "ve gizlerin en gizlisinden formu olmayan bir çizgi açığa çıktı, bir halkaya gömülü, iplikle ölçülen..." diye bahseder. Fizikçiler, bilinen dört boyutlu evrenimizi açıklarken, 'Büyük Patlama' sırasında on boyutun altısının bükülerek, ya da bir başka deyişle sıkışarak, küçük bir topa dönüştüğü, dört tanesinin ise genişletilmiş kalıp, bize algıladığımız evreni verdiği varsayımını kurdular.

Dolayısıyla hem Kabalistler hem de süpersicim teorisi taraftarları gerçekliğin on boyuttan meydana geldiği ve bunun altısının yaratılış sırasında, bir başka deyişle Başlangıçta (Bereşit) sıkışıp 'Bir' olduğunda hemfikirdirler.

(O) Mabedin üst üste bir sürü gizli hazinesi vardı. O mabette kapalı olması beklenen 50 kapı vardı, kapalı olmalarının manası, akan ışığı bloke ediyorlardı. 49 tanesi dünyanın 'dört rüzgârı' üzerine oyulmuştu. Bir tanesinin ise yönü yoktu; aşağı mı yoksa yukarı mı bakıyordu o bile bilinmiyordu. Bu da bu kapının hâlâ nasıl kapalı kalmaya devam ettiğini gösteriyordu.

Kapıların içinde küçük ve dar bir anahtar deliği olan bir kilit bulunuyordu. Bu kilit ancak işaretlenmiş olduğu anahtarın etkisiyle biliniyordu. Ve anahtarı olmaksızın hiç kimse bu daracık anahtar deliğinden haberdar olmuyordu.

İşte "Başlangıçta (Bereşit) Elohim yarattı (Bara)" (Bereşit 1:1) ayeti, bu gizem üzerine temellenmiştir. Bereşit, her şeyin tarafından gizlenmiş olduğu ve onları açan ve kapayan (kilitleyen) anahtardı. Bu anahtarla altı tane kapı kilitleniyor ve açılıyordu.

"Başlangıçta Allah gökleri ve yeri yarattı. Ve yer ıssız (biçimsiz) ve boştu ve Engin'in yüzü üzerinde karanlık vardı. Ve Allah'ın Ruhu, suların yüzü üzerinde hareket ediyordu." (Bereşit 1:1-2)

Buradaki yeryüzü kendiliğinden ışığı olmayan üst yeryüzüdür. Oysa ilk başta kendi gerçek halindeydi. (Kendisi ışımardı) ancak kendini ve ışığını eksiltti. Ve böylece artık boş (Bohu) ve biçimsiz (Tohu) oldu. Biçimsizlik, boşluk, karanlık ve Ruh dünyanın kendisini oluşturan dört öge idi. (Böylelikle, dünya bir başka deyişle bu gerçeklik oluşabildi. Bu, Kabbalah'da Tanrı'nın kendi kendisinin içine geri çekilmesinden söz eden kısımdır). Bundan dolayı yer ıssız ve boştu ve Engin'in yüzü üzerinde karanlık vardı. (Ve Allah'ın Ruhu suların yüzü üzerinde hareket ediyordu.)

Zohar'da anlatılan Yaradılış süreci tam bir kaos durumuyla başlar. Bu kaostan düzen kavramı ortaya çıkar. Zohar'da kaostan düzenin doğduğu bu süreç anlatılır. Başlangıçtaki kaos ne kadar coşkulu ve güçlü olursa, sonunda ondan doğacak düzen ve tekâmül daha büyük olur. Bizler de kaosu yaşamlarımızdan çıkarabilme yeteneğine erişebiliriz. Bunun için aslında kaosun, düzen ve tamamlanma getirmek için gerçek bir olanak olduğu hakikatini kavramaya başlamamız yeterlidir.

“Ve Allah dedi: Işık olsun; ve ışık oldu...” (Yaradılış 1:3)

Bu noktadan itibaren doğrudan sonsuza bağlı olarak ‘Bütün’, boşluğun içinde asılıydı. Ancak enerji Elohim ismine örtünerek göksel saraylar boyunca “dedi” sözcüğü ile bağıntılı olarak kendini açtı. Ötede olan söze gelmez. Bereşit yaratıcı bir söz (maamar) olsa da, “ve dedi” sözü onunla bağlantılı olarak kullanılmaz. “Ve dedi” (vayomer) ifadesi çalışılmalı ve sorgulanmalıdır. Vayomer sözcüğü, mi (kim) ve or (ışık) sözcüklerini dışa vuran harflerden oluşan bir sorgu ifadesidir aslında. Biz bu “dedi, söyledi”yi mistik sınırsızlıktan, düşüncenin mistik gücüne dek orada sakin olan enerji biçiminde tanımlıyoruz. “Ve... dedi” yükselen bir gücü ve bu yükselmenin sessizlik içinde olduğunu üstü kapalı bir biçimde ifade eder. Ayn-Sof’un gizeminden bir ışık çıkar, düşüncenin başlangıcından. “Ve Elohim dedi”nin anlamı artık mabedin hamile kaldığı, kutsal tohumu gizlilik içinde doğurduğudur. Göksel sarayların oluşması sürecidir. Sükûnet içinde doğursa da, doğurduğu şey duyuldu. Ve doğan -Zeir Anpin ve halen Binah’ta (Anlayış) bulunan onun dişil prensibi- hiç ses çıkarmadan sessizce doğdu, ancak bu Binah’ta olduğunda dışarıda (zahirde) duyulan sese, “Işık olsun”a dönüştü.